

Kraków jako pomnik światowego dziedzictwa

2018-09-20

40 lat temu, we wrześniu 1978 r., podczas waszyngtońskiej Sesji Komitetu ds. Oświaty, Nauki i Kultury ONZ zapoczątkowano oficjalnie Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego. Znalazło się na niej 12 obiektów, wśród nich historyczne centrum Krakowa, będące równocześnie pierwszym europejskim zespołem urbanistycznym wpisanym na Listę UNESCO.

O wpisaniu Krakowa na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO nie można mówić inaczej jak o przełomowej i historycznej chwili. Decyzja ta była z jednej strony potwierdzeniem unikatowej i wyjątkowej wartości miasta w skali światowej, z drugiej zaś stała się impulsem do podjęcia wielkiego dzieła odnowy i rewaloryzacji historycznej tkanki Krakowa. Zwrócono powszechną uwagę na potrzebę wzmożonej troski o stan zabytków.

Pionierski Kraków

Znaczenie wpisu Krakowa na listę UNESCO trudno przecenić – zmienił on sposób postrzegania i zarządzania miastem. Wpis na listę oznacza nie tylko prestiż, ale też zobowiązanie do szczególnej troski o dziedzictwo. Wyrazem tego jest działalność Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa oraz zaangażowanie samorządu krakowskiego, który jako jeden z pierwszych (w 2006 roku) podjął się dofinansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. Celem dotacji jest wspieranie i uzupełnianie działań zapewniających właścicielom zabytków właściwą opiekę nad wartościowymi elementami substancji zabytkowej, ze szczególnym uwzględnieniem elewacji – z uwagi na ich znaczenie w kreowaniu wizerunku Krakowa. W latach 2006-2018, z budżetu Miasta, przyznano dofinansowanie dla 295 obiektów na łączną kwotę ok. 32,5 mln. zł.

Szczególna Forma Ochrony

Dbłość władz Miasta o najcenniejszą część Krakowa wyraziła się w utworzeniu w 2010 r. Parku Kulturowego Stare Miasto, który został powołany dla ochrony krajobrazu kulturowego, zabytków oraz historycznego układu urbanistycznego Starego Miasta i Plant Krakowskich wraz ze Wzgórzem Wawelskim i jego otoczeniem. Funkcjonowanie Parku Kulturowego zapewnia zachowanie oraz właściwą ekspozycję dziedzictwa kulturowego i krajobrazu, ochronę historycznej linii zabudowy, gabarytów i form architektonicznych, ochronę funkcjonalną i kompozycyjną zieleni, jak również osi, ciągów i punktów widokowych. Największą część przepisów uchwały o Parku Kulturowym Stare Miasto, która ma rangę prawa miejscowego, stanowią jednak zakazy i ograniczenia dotyczące działalności usługowej i handlowej. Dzięki tym regulacjom Miasto skutecznie zapobiega i zwalcza ingerencję przedsięwzięć komercyjnych w formę architektoniczną obiektów zabytkowych oraz zawłaszczanie przestrzeni publicznej dla celów gospodarczych. Znakomite rezultaty funkcjonowania staromiejskiego parku kulturowego zostały dostrzeżone i powszechnie docenione. Na krakowskich doświadczeniach wzorują się inne miasta w Polsce, tworząc swoje parki kulturowe. Władze Krakowa planują tą formą ochrony objąć także inne rejony miasta: Kazimierz, Stradom, Stare Podgórze z Krzemionkami oraz Nową Hutę.

**Magiczny
Kraków**

Rok Dziedzictwa Kulturowego i stulecie Służb Konserwatorskich

Z okazji 40. rocznicy dokonania wpisu Krakowa na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO odrestaurowano tablicę poświęconą temu wydarzeniu, którą w 1978 roku umieszczono na elewacji wschodniej Pałacu Wielopolskich. Zaplanowano szereg wydarzeń kulturalnych mających na celu upamiętnienie tego jubileuszu.

Fundacja Art Forum, przy wsparciu finansowym Miasta Krakowa, przygotowała cykl wydarzeń, zatytułowanych „Konserwatorzy dzieł sztuki dla Krakowa z okazji 40-lecia wpisania historycznego centrum Krakowa na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO”, które włączają się także w obchody Roku Dziedzictwa Kulturowego (European Year of Cultural Heritage/EYCH). Projekt ten otrzymał oficjalny patronat Roku Dziedzictwa Kulturowego UNESCO.

Obchody 40. rocznicy wpisu Krakowa na Listę UNESCO stały się impulsem do szczególnego uhonorowania krakowskich konserwatorów, absolwentów krakowskiej ASP – pokazania ich pracy przy odnowie zabytków Krakowa i nie tylko. Dokumentuje to wystawa „Dzieło Konserwatorskie”, przygotowana z okazji 60-lecia sekcji konserwacji krakowskiego okręgu ZPAP oraz obchodzonej w tym roku okrągłej rocznicy stulecia organizacji służb konserwatorskich w Polsce, którą można oglądać w Holu Kamiennym Magistratu do piątku, 14 września.

Z kolei wystawa na placu Szczepańskim „Konserwator Dzieł Sztuki przy Pracy”, którą można oglądać do 17 września, prezentuje archiwalne i współczesne fotografie konserwatorów w trakcie działań, zarówno w terenie, jak i w pracowniach. Wystawa uzmysławia ogromny udział konserwatorów dzieł sztuki w aktualnym wizerunku miasta, pokazuje rozległość i różnorodność zagadnień z którymi się borykają, a także przedstawia nestorów krakowskiego środowiska konserwatorskiego.

O dziedzictwie inaczej

Do niedzieli, 30 września przed Pawilonem Wyspiańskiego prezentowana jest wystawa o Krakowie, mieście dziedzictwa UNESCO. To próba nowego spojrzenia, oddania absolutnie niezwyklej, pozytywnej energii miasta, która trwa przez cały rok. Wystawa, na 5 planszach, pokazuje fenomen kreatywnego dziedzictwa naszego miasta, ukazuje jego dynamiczny rozwój nie tylko w sferze inwestycyjnej, ale przede wszystkim intelektualnej.

Działania na rzecz pomnażania krakowskiego dziedzictwa dostrzegane są na arenie międzynarodowej. W ubiegłym roku Kraków był gospodarzem i współorganizatorem 41. Sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO, a w czerwcu 2019 roku będzie organizatorem 15. Kongresu Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa, która przywiedzie do Krakowa około 500 delegatów z całego świata.

Kraków inspiruje jako ciągle żywe centrum kulturalne, administracyjne, akademickie, o bogatych tradycjach historycznych, ale też otwarte na nowe technologie i przemysły kreatywne. To tylko niektóre z aspektów, które pozycjonują Kraków na mapie wiodących destynacji w Kraju i Europie.